

P2W

ผู้เขียน ว่าที่ร้อยตรี ดร. จิรายุทธิ์ อ่อนศรี

แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการป้องกันการทุจริตด้านอาชีวศึกษา

หน่วยที่ 1

ปรับเปลี่ยนฐานความคิดด้านทุจริต
ส่วนตนและส่วนรวม

กิจกรรมป้องกันการทุจริต

หน่วยที่ ๑ ปรับพื้นฐานความคิดด้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม

หน่วยย่อยที่ ๑.๔ พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริต

สาระสำคัญ

๑. ความหมายและคุณลักษณะของพลเมือง
๒. ความหมายและรูปแบบของการทุจริต
๓. ความหมายและบทบาทหน้าที่ของความรับผิดชอบต่อ

จุดประสงค์

๑. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริต
๒. เพื่อให้สามารถแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการทุจริตทุกรูปแบบของตนเอง
๓. เพื่อให้ตระหนักและเห็นความสำคัญในความรับผิดชอบต่อการทุจริต

เนื้อหาสาระ

พลเมือง

หมายถึง ประชาชนที่ปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองและวิถีทางสังคม ที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาและแสดงออกซึ่งสิทธิต่างๆตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ (แผนการจัดการเรียนรู้การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมด้านการป้องกันการทุจริตของมหาลัทธิราชภัฏ)

คุณลักษณะของพลเมือง พลเมืองในระบบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะ ๖ ประการ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล ๒๕๕๕) คือ

- มีอิสรภาพและพึ่งพาตนเอง
- เห็นคนเท่าเทียมกัน
- ยอมรับความแตกต่าง
- เคารพสิทธิผู้อื่น
- รับผิดชอบต่อสังคม
- เข้าใจระบบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

การทุจริต หมายถึง พฤติกรรมของพลเมืองทั่วไป ที่เจตนาแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้ เช่น การคอร์รัปชัน การคิดสินบน การยกยอก การเอารัคเอาเปรียบ การละเลยระเบียบวินัย จารีตประเพณีฯ

ซึ่งมีรูปแบบของการทุจริต ดังนี้

- การติดสินบน (Bribery) เป็นการเสนอให้ สัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์ ในรูปของเงิน สิ่งของ หรือสิ่งตอบแทนต่างๆ เพื่อจูงใจให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี
- การยักยอก (Embezzlement) คือนำเงินหรือสิ่งของที่ได้รับมอบหมายให้ใช้ในราชการ มาเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง
- การอุปถัมภ์ (Patronage) คือการที่ผู้มีอำนาจใช้ประโยชน์กับผู้รับอุปถัมภ์โดยหวังจะได้รับประโยชน์ตอบแทนกลับมาในรูปแบบของทรัพย์สิน การบริการ ความจงรักภักดี การสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ
- การเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism) เป็นรูปแบบการเกื้อหนุนต่อญาติมิตรเล่นพรรคเล่นพวก โดยจะมีอำนาจที่มีในการให้ผลประโยชน์แก่ครอบครัว เพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิด โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม
- การมีประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) หรือการขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม หรือการทุจริตเชิงนโยบาย เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ที่จะเกิดแก่ส่วนรวม

ความรับผิดชอบ

หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นไปตามความคาดหวังตามตำแหน่งในอาชีพหรือตำแหน่งที่สังคมกำหนดขึ้น ซึ่งโครงสร้างของบทบาทประกอบด้วยลักษณะที่เฉพาะของแต่ละบุคคล การแสดงพฤติกรรมและตำแหน่งที่ครองอยู่ หรือพฤติกรรมที่คนในสังคมต้องทำตามสถานภาพในกลุ่มหรือสังคม

โดย บทบาท (Role) สามารถแยกได้ ๔ ประเภทหลักดังนี้

๑. บทบาทที่คาดหวัง (Role expectation) ทุกสังคมจะมีบทบาทให้ทุกคนปฏิบัติตามแต่ละสถานภาพ

๒. บทบาทที่กระทำจริง (Role performance) ในชีวิตจริงทุกคนอาจไม่ได้ปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ เพราะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์

๓. บทบาทที่ขัดแย้ง (Role conflict) การอยู่ในสังคมทุกคนจะมีบทบาทที่ต้องกระทำแตกต่างกันหลายบทบาท การแสดงบทบาทหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน

๔. บทบาทที่ถูกบังคับ (Role strain) หากในการกระทำตามบทบาทนั้นเกิดความไม่เต็มใจที่จะทำตามบทบาทที่กำหนดไว้

การที่บุคคลมีบทบาทต่อสังคม และปฏิบัติตามหน้าที่ที่สังคมยอมรับ มีความสำคัญเป็นอันมาก เพราะทำให้การจัดระเบียบสังคมดีขึ้น เป็นการควบคุมสังคมให้เป็นระเบียบ ถ้าคนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ตามบทบาทของตนในสังคมให้สมกับสถานภาพที่ได้รับ ก็จะทำให้สังคมเสียระเบียบ ทำให้เกิดปัญหาและความยุ่งยากให้แก่สังคม

กิจกรรมเสนอแนะ

กิจกรรมที่ ๑.๔.๑ ความปลอดภัยบนท้องถนน

กิจกรรมที่ ๑.๔.๒ ใจเขา ใจเรา

สื่อ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

๑. คอมพิวเตอร์ พร้อมเครื่องฉาย LCD และจอ
๒. ไมโครโฟนและเครื่องเสียง
๓. สื่อวีดิทัศน์
๔. สื่อบทบาทสมมติ
๕. วัสดุอุปกรณ์ตามรายละเอียดของกิจกรรม

แนวทางการวัดและประเมินผล

๑. ประเมินผลจากการทำกิจกรรมกลุ่ม
๒. ประเมินพฤติกรรมผู้เรียนโดยการสังเกตหรือใช้แบบสังเกต
๓. แบบประเมินทัศนคติ

กิจกรรมป้องกันการทุจริต

หน่วยที่ ๑ ปรับพื้นฐานความคิดด้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม

หน่วยย่อยที่ ๑.๔ พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริต

กิจกรรมที่ ๑.๔.๑ ความปลอดภัยบนท้องถนน

เวลา ๑๒๐ นาที

หลักการและเหตุผล

เยาวชนไทยมีพฤติกรรมชอบเลียนแบบมากขึ้น เช่น การขับซิ่งรถจักรยานยนต์แบบแว่น การปิดถนนแข่งขันจักรยานยนต์ การขับซิ่งฝ่าฝืนกฎจราจร ไม่สวมหมวกนิรภัย ขณะขับรถจักรยานยนต์ เป็นต้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าเยาวชนขาดระเบียบวินัยในหลายลักษณะ ทั้งแสดงออกทางกายหรือการกระทำ ไม่เคารพกฎกติกา การใช้วาจาไม่เหมาะสม การฝึกให้ผู้เรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักเคารพกติกาต่างๆ จะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนคุ้นเคยต่อการอยู่ในกรอบระเบียบวินัยของสังคมไม่เอาเปรียบสังคม สร้างลักษณะนิสัยที่เป็นระเบียบก็จะทำให้ผู้เรียนออกไปสู่สังคมและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข

จุดประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อการทุจริต
๒. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนตามกฎจราจรในสังคมได้
๓. เพื่อให้เห็นความสำคัญของการมีวินัย

สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

๑. คอมพิวเตอร์ พร้อมเครื่องฉาย LCD และจอ
๒. ไมโครโฟนและเครื่องเสียง
๓. วิดีโอ “เรื่อง อดทน อดกลั้น”

https://www.youtube.com/watch?v=dWmZDGYtE_k

๔. กระดาษ Posit สีต่างๆ ๓ สี สีละ ๓๐ แผ่นต่อกลุ่ม
๕. ปากกาเมจิก สีดำและน้ำเงิน ๓๐ แห่ง
๖. กระดานบอร์ดสำหรับติด Posit จำนวน ๒ กระดาน
๗. แบบประเมินผลงานกลุ่มและแบบประเมินพฤติกรรม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. ผู้สอนอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎ กติกาและระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดและความรับผิดชอบต่อสังคม (๕ นาที)
๒. ผู้สอนเปิดคลิปวีดีโอ เรื่อง อดทน อดกลั้น (๒ นาที)
๓. ผู้สอนแจกกระดาษ Posit ให้ผู้เรียนคนละ ๒ แผ่น สีแตกต่างกัน (๑๓ นาที)
โดย สีที่ ๑ สีชมพู คือ ด้านบวก
สีที่ ๒ สีเหลือง คือ ด้านลบ
๔. ผู้สอนอธิบายเมื่อหลังจากดูคลิปวีดีโอและผู้เรียนคิดอย่างไร ในด้านบวกและด้านลบ ในกระดาษเมื่อผู้เรียนเขียนเสร็จให้นำออกมาติดไว้ที่กระดานบอร์ด (๑๐ นาที)
๕. ครูผู้สอนสุ่มหยิบด้านลบ มา ๒ แผ่น เป็นของผู้เรียนคนใด ให้ออกมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้และสุ่มหยิบด้านบวก มา ๒ แผ่น เป็นของผู้เรียนคนใดออกมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ (๑๐ นาที)
๖. ผู้เรียนสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการดูคลิปวีดีโอ ผู้สอนถามว่า.....ใครเป็นผู้ไม่ เคารพกติกา.....ให้นักเรียนเป็นผู้ตอบ..... (๕ นาที)
๗. ผู้สอนแจกกระดาษ Posit คนละ ๑ แผ่น สีเขียว ให้ผู้เรียนเขียน เราจะแก้ปัญหาการ ไม่เคารพกฎ กติกา สังคมอย่างไร นำออกมาติดที่กระดานบอร์ด (๑๐ นาที)
๘. หลังจากนั้นผู้สอนสุ่มหยิบ กระดาษ Posit หยิบจับได้ของผู้เรียนคนใด ให้ออกมา นำเสนอ ๔ คน (๑๐ นาที)
๙. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปว่า ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคมและการ ทุจริต..... (๕ นาที)

ข้อเสนอแนะ

๑. กิจกรรมเหมาะสมกับผู้เรียนจำนวน ๓๐ คน (ผู้สอนอาจปรับได้ตามความเหมาะสม)
๒. คลิปวีดีโอ อาจนำเสนอนอกจากที่ให้ไว้หรือมีการดึงดูดความสนใจมากกว่านี้

แนวทางการวัดและประเมินผล

๑. ประเมินผลจากการทำกิจกรรมกลุ่ม

๒. ประเมินพฤติกรรมผู้เรียนโดยการสังเกตหรือใช้แบบสังเกต

พฤติกรรม	คุณธรรม	ร้อยละ
ตั้งใจฟังครูผู้สอน ปฏิบัติตามกฎ กติกา	มีวินัย	๔๐%
ร่วมปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์	ความรับผิดชอบ	๓๐%
รับผิดชอบต่องานของตน ไม่นำคำถาม-คำตอบ ของผู้อื่นมาเป็นของ ตนเอง	สุจริต	๓๐%

	กิจกรรมป้องกันการทุจริต	
	หน่วยที่ ๑	ปรับพื้นฐานความคิดด้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม
	หน่วยย่อยที่ ๑.๔ พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริต	
	กิจกรรมที่ ๑.๔.๒ ใจเขา ใจเรา	เวลา ๑๒๐ นาที

หลักการและเหตุผล

ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นมากมายในปัจจุบัน เกิดจากสาเหตุมาจากประชาชนในสังคมที่ไม่ได้ทำหน้าที่โดยสุจริตหรือขาดความรับผิดชอบในการเป็นพลเมืองของสังคมนำไปสู่พฤติกรรมการทุจริตในระดับต่างๆ เช่น การเอารัดเอาเปรียบ การละเลย จารัตประเพณี การไม่ปฏิบัติตามปทัสถานของสังคมเหล่านี้ ซึ่งเป็นการทุจริตในพฤติกรรมทั่วไปของมนุษย์นำไปสู่ปัญหาสังคม จึงได้เสนอกิจกรรมใจเขาใจเราเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อการทุจริตของพลเมืองอันจะนำไปสู่สังคมที่มีความสุขต่อไป

จุดประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการทุจริตของพลเมือง
๒. เพื่อให้สามารถจำแนกพฤติกรรมการทุจริตและการรับผิดชอบต่อการทุจริต
๓. เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อการทุจริตของตนเอง

สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

๑. โต้ะสำหรับวางของ 1 ตัว
๒. โต้ะรับประทานอาหาร ๑ ตัว พร้อมแก้วน้ำ ๔ ตัว
๓. แก้วน้ำดื่มพลาสติก ๑๐ ใบ แก้วน้ำธรรมดา ๓
๔. หลอดกาแฟ ๑๐-๒๐ หลอด
๕. กระดาษรูปหัวใจ สีดำ สีชมพู/ สีแดงตามจำนวนคน
๖. ไมโครโฟน 4 ตัว ลำโพง 1 ชุด
๗. ถังขยะ 1 ใบ
๘. กระดาษทิชชู 1 ม้วน

๙. มงกุฎกระดาษ ๑ อัน มงกุฎกะโหลกไขว้ ๑ อัน สายสะพายกระดาษ ๓ อัน
๑๐. ปากกาเมจิก 10 ด้าม กาว/แม็กซ์เย็บกระดาษ 1 ซีน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. ผู้สอนอธิบายทบทวนเรื่องหน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมืองต่อการทุจริต

(๑๐ นาที)

๒. ผู้สอนถามผู้เรียน คำถามที่ ๑.....พลเมืองคือใคร...
คำถามที่ ๒.....พลเมืองมีหน้าที่อะไร..
คำถามที่ ๓.....ทำอย่างไรพลเมืองถึงมีความสุข (๑๐ นาที)

๓. ผู้สอนพูดว่าเรามาดูเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่โรงอาหารวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยมอบหมายให้ผู้เรียนแสดงสมมุติบทบาทตามสคริป สถานการณ์ต่อไปนี้ (๔๐ นาที)

- มีผู้เรียนเข้าแถวซื้อน้ำที่โรงอาหาร ๓ คน
- ผู้เรียนนั่งรับประทานอาหาร ๔ คน
- แม่ค้าขายน้ำ ๒ คน
- คนขายน้ำตรงทางเดิน ๑ คน
- ทุกคนกำลังดำเนินกิจกรรมที่ระบุ

๓.๑ เหตุการณ์ที่ร้านขายน้ำมีนักเรียนคนหนึ่งไปแข่งคิวซื้อน้ำ แม่ค้าบอกว่าให้ไปต่อคิว และแม่ค้าก็ขายน้ำต่อไป ปรากฏว่าหลอดดูดน้ำหมด จึงหันไปบอกให้ลูกจ้างเอาหลอดดูดน้ำมาเพิ่ม แต่ลูกจ้างหันไปดึงหลอดจากแก้วที่ใช้แล้วมาล้าง และขายคนอื่นต่อไป

๓.๒ ถัดมาเป็นเหตุการณ์ที่โต๊ะอาหาร

คนที่ ๑ เอาแก้วพลาสติกไปทิ้งถังขยะแล้วเดินไป

คนที่ ๒ เดินไปเลยและทิ้งกระดาษทิชชูไว้บนโต๊ะอาหาร

คนที่ ๓ เรียกคนที่ ๒ ให้มาเก็บไปทิ้งแต่คนที่ ๒ ไม่สนใจคนที่ ๓ ลูกตามไปด้วย

โดยเอาเฉพาะของตัวเองไปทิ้ง

คนที่ ๔ กินเสร็จเก็บแก้ว,จานและกระดาษทิชชูที่วางบนโต๊ะไปทิ้ง

๓.๓ ระหว่างนั้น แม่ค้าขายน้ำที่ทางเดินตะโกนขายน้ำตัดราคาอยู่ตลอดเวลา

๓.๔ มีตัวแทนผู้แสดงบทบาทสมมติเดินมาหน้าเวทีบอกจบการแสดง นักเรียนทุกคนปรบมือ และทุกคนที่แสดงอยู่ในที่ตั้งเดิม

๔. ครูแจกกระดาษรูปหัวใจ สีแดง และกระดาษรูปหัวใจสีดำให้นักเรียนผู้ชมสีละ ๑ แผ่น
ให้นำไปให้ผู้แสดงที่ตัวเองเห็นว่ามีความประพฤติที่ดี และพฤติกรรมที่ทุจริต ที่สุดตามลำดับ (๕ นาที)

๕. มอบมงกุฎ สายสะพาย ให้กับผู้ได้หัวใจสีแดงมากที่สุด และผู้ได้หัวใจสีดำตามมงกุฎ
กระโหลกไขว้ (๕ นาที)

๖. ครูถามผู้เรียนว่าทำไมถึงมอบมงกุฎและสายสะพายให้แต่ละคน และมงกุฎกระโหลก
ไขว้ (๑๕ นาที)

๗. ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปเรื่องผลเมืองกับการรับผิดชอบต่อการทุจริต (๑๕ นาที)

๘. หลังเสร็จกิจกรรมทั้งหมดผู้เรียนร่วมกันเก็บของให้เรียบร้อยโดยไม่ต้องรอให้สั่ง
(๒๐ นาที)

ข้อเสนอแนะ

๑. ครูผู้สอนต้องตั้งคำถามนำเรื่องการทุจริตก่อนแสดงบทบาทสมมติ

๒. คัดนักเรียน นักศึกษาที่แสดงตามความสมัครใจและข้อมก่อนจำนวน ๑๐ คน

๓. ให้ผู้เรียนเตรียมหัวใจกระดาษหรือวาดเป็นรูปหน้ายิ้ม และหน้าโกรธ

๔. ครูอธิบายความหมายของรูปหัวใจสีแดงคือพฤติกรรมที่ดีและที่เราพอใจมากที่สุดและ
สีดำคือพฤติกรรมที่ไม่ดีและที่เราพอใจมากที่สุด

๕. กิจกรรมนี้เหมาะกับผู้เรียนไม่ต่ำกว่า ๒๕ คน

แนวทางการวัดและประเมินผล

๑. แบบสังเกต การจำแนกพฤติกรรมของผู้แสดงบทบาทสมมติ

๒. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องความรับผิดชอบต่อการทุจริต ๑๐ ข้อ

๓. แบบประเมินทัศนคติต่อการทุจริต

พฤติกรรม	คุณธรรม	ร้อยละ
จำแนกพฤติกรรมการทุจริตได้	ความพอเพียง	๒๐%
ร่วมปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุตฤประสงค์	ความรับผิดชอบ	๔๐%
แสดงออกถึงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการทุจริต	สุจริต	๔๐%